

УДК 336.77

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1\(31\)-405-421](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-1(31)-405-421)

Чуб Павло Михайлович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, пр-т Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044)371-62-84, <https://orcid.org/0000-0001-9256-9234>

Охрименко Ірина Борисівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, пр-т Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044)371-62-84, <https://orcid.org/0000-0002-7408-5145>

Білошапка Вікторія Степанівна кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри банківської справи та страхування, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, пр-т Перемоги, 54/1, м. Київ, 03057, тел.: (044) 371-62-84, <https://orcid.org/0000-0002-0398-4418>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розкрито питання становлення вітчизняних віртуальних банків. Такі банки працюють виключно в цифровому форматі та не мають відділень. Проаналізовано діяльність усіх необанків України: «Monobank», «Sportbank», «O.bank», «Neobank», «Izibank», «Власний рахунок». З'ясовано, що у кожного з вітчизняних необанків є місце для розвитку і кожний з них намагається зайняти свою нішу, окремий сегмент на якому спеціалізується, що відповідає загалом світовим тенденціям розвитку необанкінгу. Серед всіх вітчизняних банків найконкурентнішим, найпопулярнішим та найпотужнішим небанком України був та залишається «Monobank». Зроблено припущення, що станом на сьогодні потенціал для розвитку необанків ще є, проте незабаром він буде вичерпаний. Досліджено переваги та недоліки вітчизняних необанків. Серед безспірних переваг відзначено, що вони позбавлені витрат, які, наприклад, мають традиційні банківські установи, а відтак мають нижчі комісії за обслуговування, вигідні відсоткові ставки та надають безліч стимулів для своїх клієнтів. Проаналізовано нормативно-правові зміни, які сприяють розвитку необанків в Україні. Для подолання недоліків у роботі необанків запропоновано задіяти механізми їх правового регулювання шляхом удосконалення нормативно-

правової бази у сфері фінансових послуг. Зокрема, створити ефективні інструменти регулювання діяльності таких банків для підвищення рівня довіри у громадян та покращення цифрової та фінансової грамотності населення. Підкреслено, що успішному розвитку необанкінгу сприятиме до міри лояльне відношення державного фінансового регулятора до новітніх цифрових технологічних процесів у банківництві та запровадження пільгової системи оподаткування інноваційних компаній у сфері фінтеху. Особливо наголошено на важливості популяризація необанкінгу серед потенційних клієнтів банків та проведенні роз'яснювальної роботи щодо можливостей використання цього формату фінансових послуг. Підкреслено переваги послуг необанкінгу для пересічних користувачів та розкрито основні канали доведення такої інформації.

Ключові слова: необанк, віртуальний банкінг, цифровий банкінг, фінтех-компанія, регуляторна пісочниця.

Chub Pavlo Mykhailovych PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Banking and Insurance Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Prospect Peremogy 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044)371-62-84, <https://orcid.org/0000-0001-9256-9234>

Okhrymenko Iryna Borysivna PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Banking and Insurance Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Prospect Peremogy 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044)371-62-84, <https://orcid.org/0000-0002-7408-5145>

Biloshapka Viktoriya Stepanivna PhD in Economics, Associate Professor, Professor of Banking and Insurance Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Prospect Peremogy 54/1, Kyiv, 03057, tel.: (044)371-62-84, <https://orcid.org/0000-0002-0398-4418>

STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF NEOBANKS OF UKRAINE

Abstract. The article discusses the issue of the formation of domestic virtual banks. Such banks work exclusively in digital format and do not have branches. The activity of all neobanks of Ukraine was analyzed: "Monobank", "Sportbank", "O.bank", "Neobank", "Izibank", "Own account". It was found that each of the domestic neobanks has a place for development and each of them tries to occupy its niche, a separate segment in which it specializes, which corresponds to the global trends in the development of neobanking. Among all domestic banks, Monobank

was and remains the most competitive, most popular and most powerful non-bank of Ukraine. It is assumed that, as of today, there is still potential for the development of neobanks, but it will soon be exhausted. The advantages and disadvantages of domestic neobanks are studied. Among the indisputable advantages, it is noted that they are free from the costs that, for example, traditional banking institutions have, and therefore have lower service fees, favorable interest rates and provide many incentives for their customers. Regulatory and legal changes that contribute to the development of neobanks in Ukraine are analyzed. In order to overcome the shortcomings in the work of neobanks, it is proposed to use the mechanisms of their legal regulation by improving the legal framework in the field of financial services. In particular, to create effective tools for regulating the activities of such banks to increase the level of trust among citizens and improve the digital and financial literacy of the population. It is emphasized that the successful development of neobanking will be facilitated by the fairly loyal attitude of the state financial regulator to the latest digital technological processes in banking and the introduction of a preferential taxation system for innovative companies in the field of fintech. The importance of popularizing neo-banking among potential bank clients and carrying out explanatory work on the possibilities of using this format of financial services was separately emphasized. The advantages of neobanking services for ordinary users are emphasized and the main channels of providing such information are revealed.

Keywords: neobank, virtual banking, digital banking, fintech company, regulatory sandbox.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку економіки України під впливом коронакризи та військового стану, переважна більшість вітчизняних банків налагоджує саме дистанційну взаємодію зі своїми клієнтами, розвиваючи сервіси та канали дистанційного надання банківських послуг через сайти, мобільні додатки, чат-боти. Банківський бізнес України не лише вистояв перед новими жорсткими умовами, а й продовжив активно розвиватися і далі впроваджувати діжиталізаційні технології в свою роботу. Основними технологіями діджиталізації банківської діяльності є: розвиток штучного інтелекту, відкритий банкінг, хмарні технології, блокчейн, шерінг, краудфандинг, розвиток необанків.

Введення воєнного стану в нашій країні засвідчило, наскільки сильно людям необхідно мати можливість отримувати послуги дистанційно. Оскільки тепер це стало не примхою споживачів чи питанням зручності та комфорту, а справою безпеки та захищеності життів як клієнтів, так і працівників компаній та установ. З огляду на останні події в країні стало небезпечно відвідувати громадські місця чи певні заклади. Тому найкращим вирішенням даного

питання є забезпечити можливість клієнтам отримувати усі потрібні послуги дистанційно та мінімізувати необхідність відвідування відділення банку. А досягти цього можна через необанки (фінтех-компанії), які здійснюють діяльність за власною банківською ліцензією або на базі вже існуючого банку. Такі банки працюють виключно в цифровому форматі та не мають відділень. Вони позбавлені витрат, які, наприклад, мають традиційні банківські установи, а відтак мають нижчі комісії за обслуговування, вигідні відсоткові ставки та надають безліч стимулів для своїх клієнтів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенням сутності необанкінгу та цифрової трансформації фінансово-банківських послуг, сучасного стану та тенденцій їхнього розвитку займалися такі українські науковці та фахівці, як Лобозинська С.М., Скоморович І.Г., Владичин У.В. [1], Іршак О.С., Творидло О.І. [2], Маркевич К. [3], Гриньков Д. [4] та інші. Поруч з науковим доробком зазначених фахівців основою для написання статті стали дослідження та аналітичні матеріали компаній аналітики Wells Fargo та McKinsey, Української асоціації фінтех та інноваційних компаній, державні стратегії розвитку фінансового ринку та фінтеху в Україні, інформаційні матеріали офіційних сайтів вітчизняних необанків.

Однак, незважаючи на доволі широкий спектр дослідження науковцями цього питання, фрагментарно розкритими залишаються питання щодо засобів та передумов становлення віртуальних банків в Україні та їх переваг і недоліків, що гальмують цифровізацію українського банкінгу. Зазначене детермінує актуальність обраної теми дослідження.

Метою статті є виявлення особливостей діяльності необанків в Україні, недоліків, переваг та перспектив їх розвитку з метою надання якісних цифрових фінансових послуг різним категоріям споживачів.

Виклад основного матеріалу. Технологічні нововведення в банківській справі широко реалізуються в Україні. Однією з цілей Стратегії НБУ щодо розвитку фінансового сектору України до 2025 року є рух у напрямку активізації фінансових технологій та відкрита банківська політика, які підтримують перехід суспільства до цифрового банкінгу [5]. Так, за прогнозами порталу Statista, проникнення онлайн-банкінгу у 2025р. охоплюватиме 22% населення України (у 2021р. – 15%) [3].

Необанк (також відомий як Інтернет-банк, віртуальний або цифровий банк) — це тип прямого банку, який працює виключно в Інтернеті без традиційних мереж філій. Станом на 1 травня 2020, в Україні працювало 4 віртуальних банки, які обслуговували переважно фізичних осіб. До середини 2022р. їх було вже 7. Станом на 24 грудня 2020 року у світі налічується 256 необанків, а ще ряд готується до запуску [6]. Вони позиціонують себе як

виключно «мобільні банки» — орієнтовані на обслуговування віддалено через мобільний додаток, сайт або контакт-центр, за відсутності відділень.

Щодо юридичного статусу необанків, то за кордоном вони або самостійно отримують банківську ліцензію, або оперують на базі одного з діючих банків, купуючи оптом послуги у фінансової організації, яка надає ліцензію, та продаючи їх у роздріб своїм клієнтам. На теренах СНД необанки працюють найчастіше за моделлю кооперації з традиційним банком, як підтвердження його прагнень до сучасних рішень і цифровізації своїх послуг. Така модель існує і в нашій країні, оскільки необанки самі собою не здатні виконати як фінмоніторингові, так і ідентифікаційні вимоги регулятора. Наявні гравці діють на базі класичних ліцензій своїх партнерів, і не всі мають власну емісію карток.

Для України функціонування банківської системи необанки є доволі новим напрямом. Наразі, станом на 1.01.2023 р. в Україні успішно функціонують наступні вітчизняні необанки, які з кожним днем все більше дивують своїм сервісом: «Monobank», «Sportbank», «O.bank», «Neobank», «Izibank», «Власний рахунок». Проаналізуємо їх діяльність.

«Monobank» - це перший та найпопулярніший небанк в Україні, який був оснований у 2017 році, працює за ліцензією «Universal bank», що входить до групи ТАС. На сьогодні це єдиний мобільний банк країни, який працює вже не перший рік і є лідером серед споживачів в Україні. У небанку є чітка бізнес- і маркетингова стратегія. Віртуальний банк набув успіху через продуктову лінійку – всі основні сервіси для фізичних осіб та юридичних осіб. Доступні платежі, перекази, кредити, розстрочка, депозити, кешбек, можна оформити автоцивілку, отримати eSIM- картку. У банку високі депозитні ставки, до 15% річних – одні з найвищих ставок на ринку. Monobank першим надав своїм клієнтам можливість оформлення віртуальної картки. Відсутність необхідності чекати пластик зменшує строк відкриття рахунку до одного робочого дня або навіть менше, в залежності від часу опрацювання клієнтських документів. Монобанк також пропонує своїм клієнтам розділяти рахунок між друзями за допомогою функції Shake to Pay. Користувачі Монобанку колядують у службі підтримки, записують ролики з Reface у додатку або історії в Інстаграм з чіпуванням. Банк постійно тестує нові маркетингові інструменти, наприклад, випускає лімітоване пиво або додає можливість батькам переказувати гроші дітям від імені Санти чи зубної феї. Таким чином «Monobank» активно розвивається, пропонуючи великий спектр послуг. Наразі, у банку впроваджено програму «акції в смартфоні», а отже, споживачі можуть купляти акції на американському фондовому ринку. Серед новітніх продуктів банку – купівля військових облігацій, QR-еквайринг та інтернет-еквайринг.

«Todobank» здійснював діяльність за ліцензією «Мегабанку», з'явився на ринку влітку 2019 року, спеціалізувався на оплаті комунальних послуг без комісій, з кешбеком у 1%. Тоді як у конкурентів, як правило, кешбек не поширюється на оплату комунальних послуг. У мобільному застосунку «Todobank» було понад 1500 постачальників послуг. Користувачі могли здійснювати не лише комунальні платежі, а й інші платежі, переказ коштів між картами інших банків, підключення інших платіжних карт, страхові послуги та іншу цифрову дистрибуцію. Всі операції «Todobank» здійснював через АТ «Мегабанк» — український комерційний банк з головним офісом у м. Харкові, який 02.06.2022р. віднесено Національним банком України до категорії неплатоспроможних та від 03.06.2022р. у банку запроваджено тимчасову адміністрацію. Отже віртуальний банк «Todobank» припинив свою діяльність.

«Sportbank» - працює за ліцензією «Таскомбанку», з'явився на ринку в жовтні 2019 року. Основна особливість продукту — кеш-бек на купівлю спортивних товарів та послуг у розмірі 10%. Існують й інші категорії кешбеку. Через віртуальну картку, можна здійснювати платежі, використовувати кредитний ліміт. Банк активно співпрацює з спортивною мережею «Sportlife», що дозволяє збільшувати клієнтську базу. Серед останніх нововведень банку - можливість отримувати валютні перекази SWIFT на карту sportbank та оформити віртуальну картку e-Підтримка й отримувати допомогу від держави. Sportbank посідає другу позицію в рейтингу українських необанків за кількістю активованих карток та розвитком функціоналу застосунку вже не перший рік.

O.Bank — працює за ліцензією «Ідея Банку». Відкрившись на початку 2020 р. «O.bank» запропонував новітню послугу з пільговим періодом за картковими овердрафтами до 120 днів. O.bank стимулює своїх клієнтів використовувати картку для онлайн покупок, пропонуючи знижки на операції в цифрових магазинах Apple та Google (кешбек на сервіси Google та Apple до 30%). Також, кешбек не на певні категорії, як в інших необанках, а на всі транзакції – 0,5%.

У 2021 р. запрацювали ще три необанки: Необанк, за ліцензією ПАТ «АКБ «Конкорд», Ізібанк, за ліцензією АТ «ТАСКОМБАНК», та Банк Власний Рахунок, за ліцензією ПАТ «БАНК ВОСТОК».

«НЕОBANK» працює на ліцензії банку ConcordBank і створений на базі першої в Україні відкритої фінтех-екосистеми Concord Fintech Solutions. Єдину інфраструктуру екосистеми сформували банк ConcordBank, незалежний процесинговий центр ProCard, платіжний сервіс ConcordPay, ІТ-компанія MustPay, а також digital-біржа благодійності «ДоброДій». Через «Конкорд Банк» можливі платежі, перекази, зняття коштів, оформлення кредиту, депозити, розстрочка. Neobank дає можливість додати картки інших

банків та приховати одну або більше карток з головної сторінки застосунку. З картокою існують привілеї – партнерські знижки, акційні пропозиції, та аеропортові сервіси. Кешбек на всі покупки – 1%.

«Izibank» - ще один необанк, який працює за ліцензією «Таскомбанку». Наразі, необанк збільшує клієнтську базу. Віртуальна картка дозволяє проводити платежі, безкоштовно поповнювати через 10 000 терміналів City24, отримати кредитний ліміт. «Izibank» здійснює перекази на картки інших банків, поповнення мобільного, оплату комунальних, бюджетних платежів, поповнення картки готівкою. Izibank дає можливість додавати в мобільний застосунок дисконтні картки різних мереж магазинів, вивести кешбек потрусивши смартфон або приховати баланс на картці помахом долоні. Існує акція – у п'ятницю, 2% кешбек на розваги – кафе, ресторани, клуби, кіно, боулінг.

«Власний рахунок» - необанк для клієнтів мережі супермаркетів «Сільпо». Доступні платежі, перекази, депозити, кредити. Банк не має кешбеків, але як бонуси видаватимуть бали, за які можна буде розрахуватися в «Сільпо» за продукти. Картку можна поповнювати не в терміналі, а на касі «Сільпо». Необанк працює за ліцензією «Восток Банку».

Виходячи із наведених даних, проаналізуємо основні вихідні дані віртуальних банків України. Інформацію надано у табл. 1.

Як свідчать дані з табл. 1, Монобанк є одним з найдавніших та найпотужнішим необанком України виходячи з кількості клієнтів, покупок, виданих кредитних лімітів та кешбеку. На другому місці за цими характеристиками з великим відставанням знаходиться Спортбанк. Всі ж інші необанки поділяють останні місця, та, на жаль, не надають статистичних даних по зазначених вище показниках, як це роблять Монобанк та Спортбанк.

Всі українські необанки зосереджені на обслуговуванні фізичних осіб, та наразі з усіх банків лише Необанк та Монобанк пропонує співпрацю для фізичних осіб-підприємців. Тож ці два банки мають схожі умови фінансових послуг та, у порівнянні з іншими необанками, значно ширший спектр своєї діяльності. На відміну від Монобанку, Ізібанк націлений впершу чергу на конкуренцію із традиційними банками. Банк Власний рахунок має досить обмежене коло своєї діяльності та є по-суті необанком для клієнтів мережі супермаркетів «Сільпо».

Таблиця 1

Основні вихідні дані необанків України (станом на 1.01.2023)

Назва банку	Рік заснування	Юридична назва материнського банку	Показники	Клієнти
Монобанк (Monobank)	2017	Акціонерне товариство «Універсал Банк» входить до групи ТАС	6,7 млн клієнтів; 4,1 млрд грн покупок; 2,5 трлн грн витрачено; 3,8 млрд грн кешбека	Фізичні особи, Фізичні особи підприємці
Спортбанк (Sportbank)	2019	Акціонерне товариство «ТАСКОМБАНК»	487 тис. клієнтів; 24,7 млн покупок; 1,38 млрд грн виданих кредитних лімітів; 23,9 млн грн кешбека	Фізичні особи
О.банк (O.Bank)	2020	Акціонерне товариство «Ідея Банк»	120 тис. клієнтів	Фізичні особи
Необанк (Neobank)	2021	Публічне акціонерне товариство «АКБ «Конкорд»	–	Фізичні особи, Фізичні особи підприємці
Ізібанк (Izibank)	2021	Акціонерне товариство «ТАСКОМБАНК»	100 тис. клієнтів	Фізичні особи
Банк Власний Рахунок (BVR)	2021	Публічне акціонерне товариство «БАНК ВОСТОК»	–	Фізичні особи

Джерело: авторська розробка на основі [7; 8; 9; 10; 11; 12; 13]

Далі проаналізуємо послуги українських необанків, насамперед кредитні та депозитні. Інформацію представлено у табл. 2.

Якщо порівнювати послуги, які надають українські необанки (див. табл. 2), можна зробити висновок, що «Sportbank» та «Izibank» мають найвищу ставку за депозитами – 17% річних, а «O.bank» та «Neobank» нижчу – 13% та 14% річних відповідно. В необанку «BVR» взагалі немає депозитів.

Під найменший процент, надають кредити «BVR» та «Monobank» – 43,1% та 44,29% річних відповідно. Найдовший пільговий період кредитування у «Sportbank» та «O.Bank» – до 120 днів, та на більші суми кредити надаються у «Izibank» та «O.Bank» – до 200 000 тисяч гривень. Найбільші ж кешбеки надають своїм клієнтам в «Monobank», «Sportbank» та «O.bank».

Окрім конкуренції в продуктах, мобільні додатки необанків намагаються підвищити лояльність клієнтів за допомогою *додаткових послуг*. Головною цільовою аудиторією необанків є міленіали, які в подальшому будуть складати найбільший сегмент серед клієнтів, що обслуговуються. Яскраві кольори, реклама в Tik-Tok, неформальний стиль спілкування, ігри та нагороди в додатках направлені на побудову дружніх стосунків з клієнтами. Через збільшення потреби клієнтів у персоналізації, Банк Власний Рахунок та Neobank для всіх дають можливість самостійного налаштування віджетів. Нагороди за операції в мобільному банкінгу можна отримати в Монобанку та izibank, а Банк Власний Рахунок створив у додатку календар до Нового року.

Таблиця 2

Порівняння параметрів послуг, що надаються віртуальними банками України (станом на 1.01.2023)

Назва банку	Максимальна ставка за депозитом	Максимальна ставка за кредитом	Пільговий період	Кредитний ліміт	Кешбек
Монобанк (Monobank)	До 15% річних	До 44,29% річних	55-62 днів	до 100 000 грн	до 20 %
Спортбанк (Sportbank)	До 17% річних	До 121,77% річних	62-120 днів	до 100 000 грн	10% на спортивні товари; до 20% на інші категорії
О.банк (O.Bank)	До 13 % річних	До 70,8 % річних	55-62 днів; 120 днів	до 200 000 грн	2–5%, 10–30% на Google сервіс
Необанк (Neobank)	До 14% річних	До 55,05 % річних	До 62 днів	від 500 до 150 000 грн	1% по всіх категоріях витрат без обмеження по сум
Ізібанк (Izibank)	До 17% річних	До 59% річних	До 62 днів	до 200 000 грн	1% на всі покупки та 2% п'ятничний або щомісяця підвищений % на нові категорії

Банк Власний Рахунок (BVR)	–	43,1 % річних	До 62 днів	до 100 000 грн	кешбек балами за розрахунки у Сільпо без обмежень по сумі
----------------------------	---	---------------	------------	----------------	---

Джерело: авторська розробка на основі [7; 8; 9; 10; 11; 12; 13]

На нашу думку, у кожного з вітчизняних необанків є місце для розвитку і кожний з них намагається зайняти свою нішу, окремий сегмент на якому спеціалізується. Так, зокрема: Monobank вперше запровадив брокерську діяльність, Sportbank працює з категорією фізично активних людей, NEOBANK позиціонує себе як банк для бізнесу та обслуговування фізичних осіб-підприємців, «Банк Власний Рахунок» обслуговує клієнтів торговельної мережі «Сільпо» тощо. Це відповідає світовим тенденціям необанкінгу, який фокусується на специфічних нішах, конкретних регіонах, певних категоріях споживачів. Але, найконкурентнішим, найпопулярнішим та найпотужнішим небанком України був та залишається «Monobank». Успіх першого вітчизняного віртуального банку визнають практично всі банкіри. При цьому вони переконані, що повторити його, як то кажуть, «по накатаній» навряд чи вийде. Потрібно придумувати щось нове та більш оригінальне.

Проаналізуємо переваги та недоліки необанків. До переваг необанків перед традиційними банками, на нашу думку, слід віднести [14]:

✓ Істотно високі ставки за депозитами. Оптимізуючи витрати на відділення і найм співробітників, вони пропонують більш вигідні відсоткові ставки.

✓ Низькі тарифи на обслуговування. Найчастіше необанки не стягують плату за обслуговування карток і перекази коштів. Або платежі за переказами мінімальні.

✓ Спрощена процедура отримання кредитів. Сучасні технології з оцінки кредитного ризику клієнта і зручний інтерфейс дозволяє отримати позику безпосередньо в застосунку, наприклад, у вигляді оплати частинами за покупки. А також кредитний ліміт розраховується миттєво при заповненні персональної інформації під час авторизації.

✓ Нові рішення по фінансову аналітику доходів і витрат. Сучасний інтерфейс застосунків дає повну інформацію щодо руху коштів у розрізі місяців і років. Разом з цим користувачам пропонуються персоналізовані фінансові рішення, такі як кешбек за певні операції, регулярні платежі й віртуальні картки для оплати в інтернеті.

✓ 100% взаємодія «Банк-клієнт» в режимі онлайн. Працюючий у режимі 24/7 контакт-центр (сервіс-підтримка).

Водночас як і у світі, так і в Україні розвиток необанкінгу постійно потребує та потребуватиме *вирішення ризиків*, як-то технологічні збої або кібератаки, наприклад *DDoS*-атаки, які можуть завадити небанкам працювати безперервно. Хоча Україна не входить до топ-рейтингу країн з *DDoS*-атак, проте з початку 2022р. неодноразово піддавалася їм, у т.ч. банківський сектор.

Інший ризик – неправомірне використання даних. Через міжгалузеву діяльність фінтех-компаній, вони можуть збирати інформацію щодо клієнта, яка виходить далеко за межі тієї, що доступна традиційним банкам. Відтак, порушення конфіденційності даних, права власності та безпеки можуть знизити довіру до необанкінгу.

Таким чином, через стрімкий розвиток автоматизації та цифровізації класичні офіси обслуговування вже відходять на другий план, що спричиняє втрату частини робочих місць. Так, аналітики *Wells Fargo* прогнозують, що до 2026 р. технології витіснять понад 100 тис. банківських співробітників [15]. Загалом же за даними *McKinsey* до 2030 року 800 млн. людей залишаться без роботи, а це п'ята частина працездатного населення землі.

Отже, все більше банків переходять на хмарні технології, програми для обміну повідомленнями, чат-боти на основі штучного інтелекту. Серед посад, що вже зникають – менеджери, операціоністи та співробітники кол-центрів. Водночас, банки потребують співробітників, які можуть адаптуватися до мінливого технологічного середовища та скласти конкуренцію спеціалістам фінтех-компаній та технічним гігантам на зразок *Google* та *Apple*.

За даними Української асоціації фінтех та інноваційних компаній сьогодні побудова цифрового банку коштуватиме десятки мільйонів доларів, оскільки окрім розробки мобільного додатку, високих витрат на маркетингові кампанії, небанк повинен мати бек-офіс, що опрацьовує усі запити клієнтів, слідкує за комплаєнсом, скоринговою моделлю тощо. Однак в подальшому оцінка таких проектів для продажу може коштувати ще більше [16].

Отже, вартість входу на ринок є достатньо високою і знизити її можна за рахунок кооперації з існуючим банком або фінансовою/ торгівельно-промисловою групою. Так три з семи небанків є частиною фінансово-промислової групи «ТАС», Банк Власний Рахунок є частиною торговельно-промисловою групою *Fozzi Group*, а Neobank входить до складу фінтех-екосистеми *Concord Fintech Solutions*.

Дослідимо нормативно-правові зміни на законодавчому рівні котрі сприяють розвитку небанків в Україні. Поштовхом до створення монобанків в Україні стало створення Міністерства цифрової трансформації, яке зокрема, регулює питання щодо віртуальних валют і цифрових технологій, а також

ухвалення закону про Спліт 2019 року, коли змінився порядок нагляду над фінансовими ринками й орган контролю.

Сьогодні все більше банків розвивають партнерські відносини з фінтех-компаніями, чому сприяє також введення в дію закону «Про платіжні послуги», в якому передбачено відкриття API [17]. Це створює нові можливості для заробітку банкам за моделлю BaaS (bank-as-a-service), BaaP (bank-as-a-platform) та маркетплейсу. Закон «Про платіжні послуги», імплементує також директиви ЄС (зокрема PSD 2) та створює умови для розробки інноваційних продуктів та послуг. Особливої уваги державних управлінців потребує організація процесу створення в Україні регуляторної пісочниці, тестування в якій змогли б проходити 16-20 інноваційних продуктів на рік. Функціонування регуляторної пісочниці повинно стати невід'ємним елементом стимулюючого регулювання фінансового ринку, яке б підсилювалося державними програмами фінансування створення нових структурних елементів фінтех-екосистеми, а саме акселераторів та інкубаторів.

Розвитку вітчизняного необанкінгу також має сприяти Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року, а саме реалізація стратегічного напрямку «Інноваційний розвиток», що передбачає виконання таких завдань [5]:

- впровадження та поширення засобів штучного інтелекту та машинного навчання у фінансах (AML, кібербезпека, персоналізовані фінансові продукти);
- розробка можливості проведення ідентифікації клієнтів на основі біометричних даних;
- правове регламентування ринку цифрових активів;
- імплементация міжнародних стандартів у сфері фінансових послуг.

У відповідності до Стратегії розвитку фінтеху в Україні до 2025 року зусилля всіх гілок влади повинні бути сфокусовані на створення для учасників фінансового ринку сприятливих можливостей [18]:

- приймати та впроваджувати прогресивну політику та регулювання;
- залучати інвестиції та прозоро інвестувати, маючи законодавчу захищеність прав інвесторів;
- формувати попит на трансформовані фінансові послуги та продукти;
- мати доступ до талантів та висококваліфікованих спеціалістів.

Окрім цього, успіху цифрової трансформації банківського сектору та необанкінгу сприятиме встановлення лояльного відношення державного фінансового регулятора до новітніх цифрових технологічних процесів у банківстві та запровадження пільгової системи оподаткування інноваційних компаній у сфері фінтеху.

Окремо зазначимо про такий важливий аспект як сприйняття необанків клієнтами. Практично усі відгуки про необанки говорять про високу міру задоволеності клієнтів. І така ситуація зберігається упродовж декількох останніх років. Проте, багато потенційних клієнтів не до кінця розуміють, чим від звичайного банку відрізняються необанки, внаслідок чого останні опиняються у своєрідному інформаційному вакуумі. Більше того, орієнтуватися лише на відгуки про необанк при виборі «свого» банку явно не варто. Суб'єктивна думка окремого клієнта ґрунтується на його особистому досвіді і априорі не може екстраполюватися на всіх. Відгуки про необанки допоможуть скласти власний шорт-лист кандидатів, але остаточний вибір має бути виваженим, продуманим та максимально неупередженим.

Бізнес-модель neobank розрахована на користувача, який шукає простий та доступний спосіб керування грошовими потоками. А тимчасовий доступ до передових послуг мотивує клієнтів почати ними користуватися. Таким чином банком вирішується низка завдань: знижується поріг входу, зміцнюється позиціонування, підвищує середній виторг з клієнта.

Необанки роблять ставку на якісний сервіс, що продає сам себе, тому намагаються дати клієнтам спочатку спробувати функції, щоб зрозуміти їхню користь. Так з'являється можливість проводити онбординг у продукти та показувати всі переваги цифрового сервісу, що допомагає перевести користувача на платний тарифний план або заробити на крос-продажах.

Наприклад, за наявності безкоштовного базового тарифу, банк пропонує новим користувачам 30 днів користуватися функціями платної підписки. Сервіс повідомляє, що це не накладає зобов'язань і коли час пробної версії закінчуватиметься, додаток запропонує оплатити передплату або перейти на безкоштовний тариф.

Переконані, що практика тимчасового доступу до дорожчих послуг банку або просунутих тарифів може стати новинкою: так можна познайомити з розширеними категоріями кешбеку, страховкою для подорожей, підвищеними лімітами тощо. Частина клієнтів і надалі захоче продовжувати користуватися цими сервісами, отже зробить передплату.

Відмінною рисою необанків є відсутність повноцінної клієнтської підтримки: більшість завдань автоматизовано чи вирішується користувачами самостійно. Велика ставка робиться на підтримку через ком'юніті користувачів, які відповідають на запитання клієнтів на форумі, замінюючи першу лінію підтримки. Так, в якості альтернативного рішення чат-бот може порадити клієнту той розділ бази знань чи форуму, у якому найдокладніше розкрито його запитання, або ж запропонувати з'єднання з оператором.

Самостійному вирішенню простих питань сприяє розвиток бази знань: її поєднують із форумами, подають у форматі карток чи відеоінструкцій. Отже,

всіляко вітається самостійне вирішення простих завдань чи проблем клієнтом. І така самостійність безумовно імпонує клієнтам і надає додатковий імпульс зростанню необанків.

Підсумовуючи вище викладене, очікуємо в недалекій перспективі, що поява нових необанків на ринку України буде пов'язана з великими холдингами або банками. Кешбек як один з головних привілеїв для клієнтів вже відходить на другий план через поступове зниження комісії інтерчейндж згідно Меморандуму, підписаного між НБУ, Visa та Mastercard. Зокрема комісії мають становити: з 01.07.2021 – не більше 1,20%; з 01.07.2022 – не більше 1,00%; з 01.07.2023 – не більше 0,90% [19].

Вважаємо, що станом на сьогодні потенціал для розвитку необанків ще є, проте незабаром він буде вичерпаний. Тобто досить скоро відбудеться насичення цього сегмента ринку. Таким чином, подальший розвиток мобільних банків може тривати тільки за рахунок активної міграції клієнтів від класичних банків (які теж активно інвестують в цифровий банкінг) або через нішеві проекти для певних сегментів клієнтів.

Висновки. Необанк — це тип прямого банку, який працює виключно в Інтернеті без традиційних мереж філій та функціонує на базі отриманої ліцензії від материнського банку, що надає оновлений перелік традиційних банківських послуг у режимі реального часу через інформаційно комунікативні технології. Сучасний стан необанків в Україні налічує шість віртуальних банків: Monobank, Sportbank, O.Bank, Neobank, Izibank, Банк Власний Рахунок, які по суті є цифровими додатками до звичайних банків. У кожного з вітчизняних необанків є місце для розвитку і кожний намагається зайняти свою нішу, окремий сегмент, на якому спеціалізується. Це відповідає світовим тенденціям необанкінгу, який фокусується на специфічних нішах, регіонах, певних категоріях споживачів. Серед вітчизняних необанків найконкурентнішим, найпопулярнішим та найпотужнішим був та залишається «Monobank». Вважаємо, що станом на сьогодні потенціал для розвитку необанків ще є, проте незабаром він буде вичерпаний. Небанки мають ряд беззаперечних переваг. Так, вони позбавлені витрат, які, наприклад, мають традиційні банки, а відтак мають нижчі комісії за обслуговування, вигідні тарифи та надають безліч стимулів клієнтам. Для подолання недоліків необанків слід запровадити дієві механізми їх правового регулювання шляхом удосконалення нормативно-правової бази у сфері фінансових послуг та створити ефективні інструменти регулювання діяльності таких банків для покращення рівня довіри у громадян та підвищення цифрової та фінансової грамотності. Успішному розвитку необанкінгу сприятиме й встановлення лояльного відношення державного регулятора до новітніх цифрових технологічних процесів у банківництві, запровадження пільгової системи

оподаткування інноваційних компаній у сфері фінтеху, а також популяризація необанкінгу серед потенційних клієнтів банків.

Література:

1. Лобозинська С.М., Скоморович І.Г., Владичин У.В. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*, № 3 (43), 2021.
2. Іршак О.С., Творидло О.І. Розвиток необанків в Україні. *Фінансовий простір*, 2021, № 3 (43). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1135>
3. Маркевич К. Небанки vs традиційні банки: як небанки змінюють фінансову систему. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanky-vs-tradytsiini-banky-iak-neobanky-zminiuiut-finansovu-systemy#a4>
4. Гриньков Д. Скільки необанків потрібно Україні. URL: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/>
5. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4
6. Офіційний сайт Української Вікіпедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B8_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96
7. Monobank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.monobank.ua/>
8. Todobank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://todobank.ua/>
9. Sportbank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://sportbank.com.ua/>
10. O.Bank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://obank.com.ua/uk/obank>
11. Neobank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://all.neobank.one/>
12. Izibank. Офіційний веб-сайт. URL: <https://izibank.com.ua/>
13. Банк Власний Рахунок. Офіційний веб-сайт. URL: <https://bvr.ua/>
14. Чуб П.М. Небанки України: стан та перспективи розвитку. Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами. Зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, КНЕУ, Київ 16 листопада 2022 р.
15. Surane J 'Developers Are the New Bankers': Wells Fargo Analysts Predict Wave of Job Cuts. – Bloomberg, 28 September 2021. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-28/-developers-are-the-new-bankers-mayo-predicts-wave-of-job-cuts>
16. Каталог фінтех-компаній України 2021. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. URL: <https://drive.google.com/file/d/1muA2397xKPsbQEM86Ws8fTame-3jplif/view>
17. Про платіжні послуги. Закон України № 1591-IX від 30 червня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
18. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdc1p>
19. Меморандум про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komisiyi-intercheyndj-postupovo-znijuvatimutsya-natsionalniy-bank-visa-ta-mastercard-pidpicali-vidpovidniy-memorandum>

References:

1. Lobodzinska S., Skomorovych. I., Vladychyn U. (2021) Diyalnist neobankiv na rynku finansovyh poslug Ukrainy [Activities of neobanks in the market of financial services in Ukraine and the world] *Finansovyj prostir - Financial space*. № 3 (43). [in Ukrainian]

2. Irshak O., Tvorydlo O. (2021) Rozvytok neobankiv v Ukraini [Development of neobanks in Ukraine] *Finansovyi prostir - Financial space*. № 3 (43). Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1135> [in Ukrainian]
3. Markevych K. Neobanky vs tradytsiyni banky: yak Neobanky zminiuyut finansovu systemu [Neobanks vs traditional banks: how neobanks are changing the financial system] Retrieved from: <https://razumkov.org.ua/statti/neobanky-vs-tradytsiini-banky-iaak-neobanky-zminiuiut-finansovu-systemy#a4> [in Ukrainian]
4. Grynkov D. Skilky neobankiv potribno Ukraini [How many neobanks does Ukraine need] Retrieved from: <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/> [in Ukrainian]
5. Strategiya rozvytku finansovogo sektoru Ukrainy do 2025 roku. [Strategy for the development of the financial sector of Ukraine until 2025] URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4 [in Ukrainian]
6. Ofitsiynyi sait Ukrayinskoyi Vikipediyi. [The official website of Ukrainian Wikipedia.] Retrieved from: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA#%D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B8_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96 [in Ukrainian]
7. Monobank. Ofitsiynyi sait [Monobank. The official website] Retrieved from: <https://www.monobank.ua/> [in Ukrainian]
8. Todobank. Ofitsiynyi sait [Todobank. The official website] Retrieved from: <https://todobank.ua/> [in Ukrainian]
9. Sportbank. Ofitsiynyi sait [Sportbank. The official website] Retrieved from: <https://sportbank.com.ua/> [in Ukrainian]
10. O.Bank. Ofitsiynyi sait [O.Bank. The official website] Retrieved from: <https://obank.com.ua/uk/obank> [in Ukrainian]
11. Neobank. Ofitsiynyi sait [Neobank. The official website] Retrieved from: <https://all.neobank.one/> [in Ukrainian]
12. Izibank. Ofitsiynyi sait [Izibank The official website] Retrieved from: <https://izibank.com.ua/> [in Ukrainian]
13. Bank Vlasnyi Rahunok. Ofitsiynyi sait [Bank Own Account. The official website]. Retrieved from: <https://bvr.ua/> [in Ukrainian]
14. Chub P.M. (2022) Neobanki Ukrainy: stan ta perspektyvy rozvynku. Suchasni instrumenty upravlinnia korporatyvnymy finansamy. Materialy naukovo- praktychnoi internet konferentsiyi [Neobanks of Ukraine: status and development prospects. Modern corporate finance management tools. Proceedings of the scientific practical conference], KNEU, Kyiv.
15. Surane J 'Developers Are the New Bankers': Wells Fargo Analysts Predict Wave of Job Cuts. Bloomberg, 28 September 2021. Retrieved from: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-09-28/-developers-are-the-new-bankers-mayo-predicts-wave-of-job-cuts>
16. Katalog fintech kompaniy Ukrainy 2021. [Catalog of fintech companies of Ukraine 2021] *Ukrayinska asotciatciya fintech ta innovatciynih kompaniy - Ukrainian association of fintech and innovative companies*. Retrieved from: <https://drive.google.com/file/d/1muA2397xKPSbQEM86Ws8fTame-3jplif/view> [in Ukrainian]
17. Pro platizni poslugy. Zakon Ukrainy № 1591-IX vid 30.06.2021. [About payment services. Law of Ukraine No. 1591-IX dated June 30, 2021] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> [in Ukrainian]
18. Strategiya rozvytku fintechu v Ukraini do 2025 roku [Fintech development strategy in Ukraine until 2025] Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/files/DDWIAwXTdqjdClp> [in Ukrainian]

19. Memorandum pro spryiyannia konkurentnomu platiznomu rynku v Ukrayini [Memorandum on promoting a competitive payment market in Ukraine] Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komisiyi-intercheyndj-postupovo-znijuvatimutsya-natsionalniy-bank-visa-ta-mastercard-pidpisali-vidpovidniy-memorandum> [in Ukrainian]

